

Михайло МАРМИШ

здобувач вищої освіти 1 курсу ОС «Бакалавр»
спеціальності 274 «Автомобільний транспорт»

Науковий керівник: **Ірина МУШЕНИК**

канд. екон. наук, доцент кафедри математики,
інформатики та академічного письма

Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ — СКЛАДОВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФІРМИ

Єдиною передумовою виживання сучасної організації в жорсткому конкурентному середовищі є забезпечення її інноваційного розвитку як способу економічного зростання. Процеси турбулентності, що пов'язані з швидкими, не прогнозованими змінами у зовнішньому і внутрішньому середовищах спонукають суб'єктів господарювання до удосконалення інноваційної діяльності на основі пошуку ефективних форм використання та методів управління інтелектуальним потенціалом, який є невичерпним джерелом безперервного розвитку і можливостей адаптуватися до вимог ринку. Слід зауважити, що створення, нарощування і реалізація цього ресурсу можливі тільки в довгостроковій перспективі, що актуалізує дослідження інтелектуального потенціалу як базової складової в стратегії інноваційного розвитку організації.

Інтелектуальний потенціал підприємства з погляду ресурсної концепції потенціалів можна розглядати як суму інтелектуального капіталу та конкурентних і інноваційних переваг підприємства, зосереджених у його інтелектуальних активах та інтелектуальній власності. Тобто інтелектуальний потенціал підприємства сучасного типу передбачає інноваційність управління наявними інтелектуальними ресурсами за всіма видами діяльності, а не лише за інноваційною діяльністю. Інтелектуальний потенціал розглядається як економічна система, що відображає сукупність зв'язків і відношень між елементами інтелектуального капіталу (персонал, ринкові активи, структурні активи, інтелектуальна власність), які встановлюються в процесі проектування, виготовлення, реалізації та споживання продукту й управління цими процесами.

Наукова література свідчить про те, що розвиток інтелектуального потенціалу має характерні риси. До них відносяться:

- комплекс проблем, для вирішення яких використовують в єдності економічні, технічні, управлінські, соціальні, психологічні аспекти;
- розв'язування ускладнених проблем;
- значне зростання взаємозв'язків між об'єктами інтелектуальної власності;
- динамічні процеси ситуацій, що зазнають змін;
- дефіцит інтелектуальних ресурсів;
- покращення управлінського процесу, а саме рівнів автоматизації та стандартизації;
- зростання конкурентоспроможності

Сутність інтелектуального потенціалу відображається як можливість системи інтелектуальних ресурсів (як елементів інтелектуального капіталу) формувати такі управлінські компетенції, які на основі вибраних бізнес-процесів забезпечують досягнення визначених стратегій підприємства. Структура потенціалу – це відносно стійкий спосіб організації елементів, яка розкриває його будову, елементний склад, принципи формування та розвитку.

Структурно інтелектуальний капітал підприємства складається з таких складових:

- людський капітал – сума інтелектуальних активів на рівні персоналії, колективних активів та інституціональних, а також інтелектуальної власності відповідного рівня;
- організаційний капітал – розуміють структуру управління виробництвом та збутом продуктів праці (матеріальних та інтелектуальних);
- ринковий капітал підприємства формують його знання про постачальників, конкурентів та клієнтів, а також зовнішня інтелектуальна власність як фірмове найменування, торгова марка, бренд, логотип тощо.
- інноваційний капітал – це інформація та знання про структуру інновацій щодо виробництва, продукту чи управління та система управління інноваціями;
- інформаційний капітал включає різнотипну інформацію про стан та потенціал зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, може включати технологічну, науково-технічну, соціально-економічну та духовну інформацію на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

Інтелектуальний потенціал є основною складовою всього потенціалу досліджуваного підприємства. Від його складових та їх розвитку залежить

господарська діяльність та функціонування підприємства. Сучасний стан економіки вимагає урахування цілого ряду чинників інтелектуального потенціалу, серед яких значну частку складають фінансові та різні інвестиції в розвиток персоналу, а також фактори, що впливають на емоційний (моральний) стан працівників. У подальших наукових розробках та дослідженнях планується формування методичних підходів щодо визначення оцінки інтелектуального потенціалу а також визначення ефективності цих підходів[29]. Отже, здійснений аналіз наукової літератури дозволяє зробити висновок про те, що інтелектуальний потенціал в сучасних соціально-економічних умовах повинен бути: 1) запасом економічної міцності та могутності країни; 2) стратегічним (перспективним) розвитком економіки знань чи при переході національної економіки на інноваційний шлях; 3) гарантом економічної та національної безпеки; 4) конкурентоспроможним фактором на світових ринках.

Список використаних джерел

1. Верба В.А., Новіков І.В. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства. *Проблеми науки*. 2003. 22 с.
2. Городянська Л.В. Управління інтелектуальним капіталом і забезпечення підприємства інтелектуальними ресурсами. *Актуальні проблеми економіки* 2008. 127 с.
3. Коломієць І.Ф., Гошовська Г.В. Еволюція теорій інноваційно-технологічного розвитку в ретроспективній оцінці. *Регіональна економіка*. 2014. 178-187 с.
4. Лебедик Г.В. Інтелектуальний потенціал держави – джерело інноваційного розвитку. *Економіка і регіони*. Полтава. 2005. С. 162–165.
5. Мушеник І.М., Чорнобай Л.М. Формування стратегії розвитку підприємства з використанням інструментарію контролінгу в сучасних господарських умовах. *Інфраструктура ринку*. 2021. № 52.
6. Мойсенко І.П. Управління інтелектуальним потенціалом: монографія. 2007. 304 с.
7. Стадник М.Я. Методика визначення потенціалу міжнародної діяльності підприємства на ринках високотехнологічної та інноваційної продукції. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2005. С. 126–131.